

УДК 311.311

*Н.О.ПАРФЕНЦЕВА,
доктор економічних наук,
заслужений діяч науки і техніки України,
Державна академія статистики,
обліку та аудиту*

Міжнародні статистичні класифікації діяльності та продукції: стан та перспективи розвитку

Інформація про явища, що відбуваються в економічній і соціальній сферах, сприймається завдяки її систематизації на основі логічного упорядкування. Тому при описуванні економічних процесів за допомогою статистичних даних потрібно чітко розмежовувати й встановлювати взаємозв'язки між елементами явищ. Розмежовування сукупності статистичних даних на більш однорідні категорії за ознаками, які є предметом вивчення, можна досягти завдяки класифікаціям. Класифікації – це системи символічних кодів, що використовуються у повідомленнях про відповідні процеси та явища для їх статистичного викладу.

Прийнято розрізняти три рівні, за якими створюються статистичні класифікації:

- ✧ міжнародний (світовий) рівень, орієнтований на отримання та аналіз статистичної інформації стосовно всіх країн світу (рівень Організації Об'єднаних Націй);
- ✧ багатонаціональний (наприклад, країн Європейського Союзу) рівень, орієнтований на отримання та аналіз статистичної інформації про економічні й соціальні процеси сукупності країн певного регіону;
- ✧ національний рівень, орієнтований на збір та аналіз статистичної інформації в окремій країні.

У статистичній практиці країн з розвинутою економікою існує низка міжнародних статистичних класифікацій. Центральними є статистичні класифікації видів діяльності, продукції та товарів. На світовому рівні нині використовуються:

- ✧ Міжнародна стандартна галузева класифікація усіх видів економічної діяльності (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities – ISIC, Rev. 3.1);
- ✧ Класифікація основної продукції (Central Product Classification – CPC, Ver. 1.1);
- ✧ Гармонізована система опису та кодування товарів (Harmonized Commodity Description and Coding System – HS);
- ✧ Міжнародна стандартна торгова класифікація (Standard International Trade Classification – SITC, Rev. 3).

У Європейському Союзі використовуються такі центральні статистичні класифікації:

- ✧ Статистична класифікація економічної діяльності у Європейському Співтоваристві (Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE, Rev. 1.1);
- ✧ Класифікація продукції за видами діяльності (Classification of Products according to their Activities – CPA Rev. 1);
- ✧ Класифікація основної продукції для використання у Європейських Співтовариствах (Central Products Classification for use in the European Communities – CPC-COM),

- ✧ Класифікатор видів промислової продукції Європейського Союзу (Products of the European Community – PRODUCTION COMMUNAUTAIRE – PRODCOM);

- ✧ Комбінована номенклатура (Combined Nomenclature – CN).

Центральними національними статистичними класифікаціями діяльності та продукції в Україні є:

- ✧ Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД);
- ✧ Державний класифікатор продукції та послуг (ДКПП);
- ✧ Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).

Робота над статистичними класифікаціями полягає у:

- ✧ розробленні класифікацій;
- ✧ їх веденні (створенні нових версій класифікацій, їхньому перегляді, створенні офіційних версій міжнародних класифікацій різними мовами);
- ✧ організації впровадження міжнародних класифікацій у практику роботи національних статистичних служб;
- ✧ забезпеченні спадковості нових класифікацій стосовно попередніх;
- ✧ розробленні стратегії розвитку міжнародних класифікацій.

Створення перших версій світових центральних статистичних класифікацій, як свідчить історія, зумовлювалось необхідністю відображення ефективності світової економіки. На рис. 1 зображений процес створення центральних світових, європейських та національних статистичних класифікацій у історичному аспекті.

Початком XXI століття продовжився розвиток центральних статистичних класифікацій усіх рівнів. Так, з 1 січня 2003 р. набули чинності на міжнародному рівні ISIC Rev. 3.1 та CPC Ver. 1.1, на європейському рівні – NACE Rev. 1.1 та CPA Rev. 1. В Україні у 2002 р. науковці НДІ статистики разом із фахівцями Держкомстату розробили оновлену редакцію КВЕД та Центральну статистичну класифікацію продукції (ЦСКП), яка замінить ДКПП.

Історія розвитку світових, європейських та національних центральних статистичних класифікацій розглядалась у небагатьох міжнародних та національних публікаціях [2, 6, 7]. У зв'язку з цим постає необхідність розгляду питань, що пов'язані з розробленням нових редакцій міжнародних класифікацій видів економічної діяльності та продукції, які набудуть чинності з 1 січня 2007 р.

На 13 сесії 1999 року Статистична Комісія ООН погодилась, що Міжнародна стандартна галузева класифікація усіх видів економічної діяльності (ISIC) та Класифікація основної продукції (CPC) повинні переглядатися кожні п'ять років. Відтак, наступний запланований перегляд ISIC та CPC відбудеться у 2007 році. Мета та раціональність переглядів полягає у тому, щоб визначити слабкі місця у класифікаціях, показати зміни технології чи економічної організації, відповісти на нові вимоги до даних, досягти узгодженості та порівнюваності різних класифікацій.

Перегляд міжнародних статистичних класифікацій видів економічної діяльності та продукції розпочався з розроблення Міжнародною робочою групою, яка працює над новими редакціями класифікацій, запитальника для збору від статистиків різних країн світу пропозицій та побажань щодо покращання чинних версій ISIC та CPC.

За результатами опитування сформульовані три вимоги щодо перегляду міжнародних класифікацій видів економічної діяльності та продукції: неперервність, відносність та зрівняльність. Слід зазначити, що такі вимоги завжди ставляться під час перероблення або доопрацювання існуючих класифікацій. Так, 2002 року під час перегляду ISIC (ISIC Rev. 3.1) найбільш важливим фактором була визначена вимога неперервності, тому різниця між ISIC Rev. 3 та ISIC Rev. 3.1 є мінімальною у структурі (табл. 1).

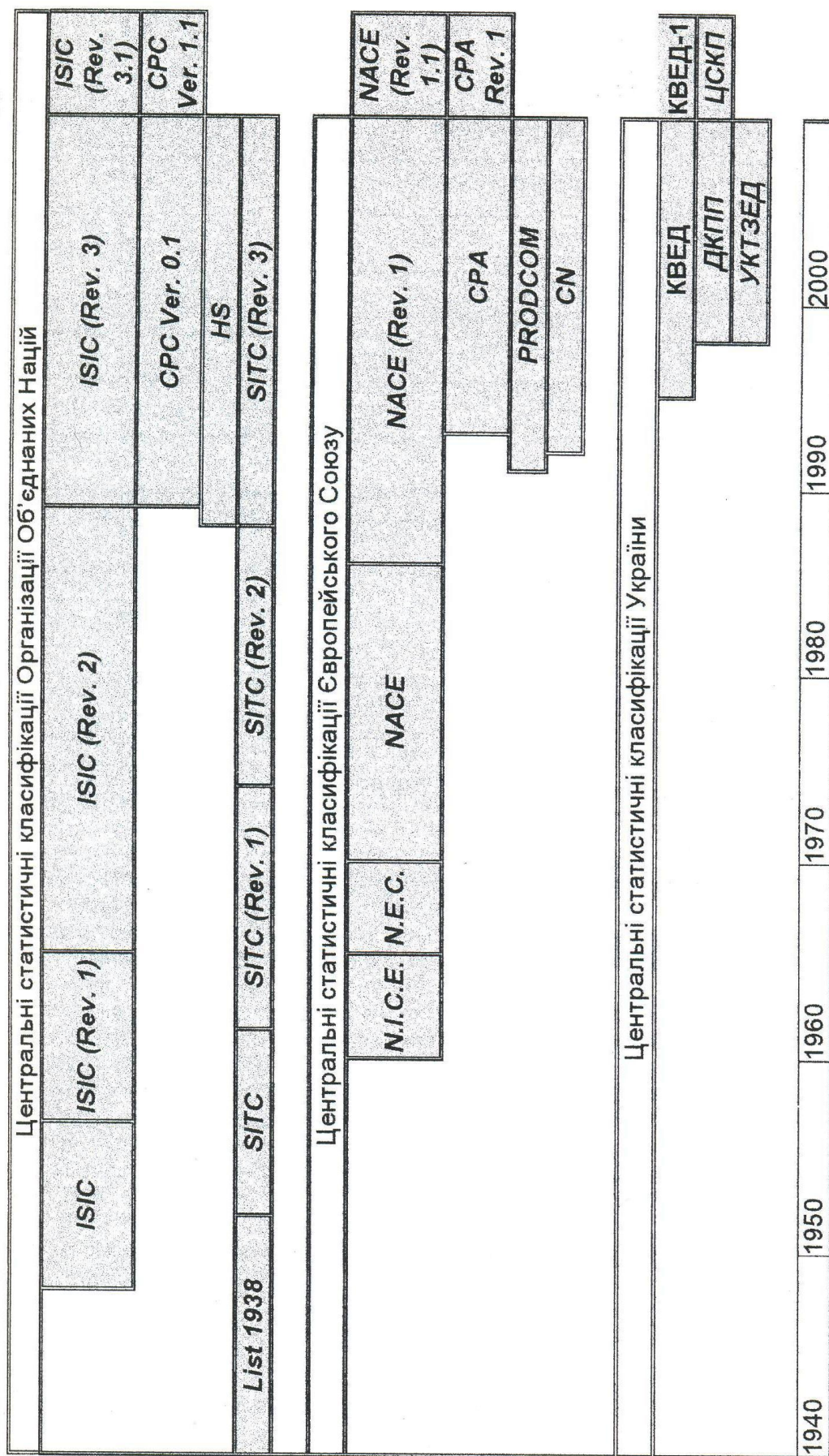

Рис. 1 Схема історичного розвитку всесвітніх, європейських та національних центральних статистичних класифікацій

Порівняння структури ISIC Rev. 3 та ISIC Rev. 3.1

Таблиця

Види діяльності		Кількість розділів	
Секція	Найменування	ISIC Rev. 3	ISIC Rev. 3.1
A	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	2	2
B	Рибальство, рибництво	1	1
C	Видобувна промисловість	5	5
D	Переробна промисловість	23	23
E	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	2	2
F	Будівництво	1	1
G	Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	3	3
H	Діяльність готелів	1	1
I	Діяльність транспорту та зв'язку	5	5
J	Фінансова діяльність	3	3
K	Операції з нерухомим майном, оренда та надання послуг підприємцям	5	5
L	Державне управління	1	1
M	Освіта	1	1
N	Охорона здоров'я та надання соціальних послуг	1	1
O	Надання комунальних, соціальних та персональних послуг	4	4
P	Діяльність домашніх господарств	1	3
Q	Діяльність екстериторіальних організацій	1	1
Разом		60	62

Перегляд ISIC для 2007 р. передбачає приділення уваги вимогам порівняння, які поєднуються з вимогами відносності та безперервності. Це обумовлено тим, що зараз існують кілька багатонаціональних та національних класифікацій (для країн Європейського Союзу – NACE, для країн Північної Америки – NAICS, для Австралії та Нової Зеландії – ANZSIC, Японії – JSEI, Китаю – NatSIC), які мають недостатній рівень зрівняльності, що значно ускладнює проведення порівнянь статистичних даних різних країн.

На перегляд міжнародних класифікацій видів економічної діяльності продукції значний вплив має глобалізація міжнародної торгівлі та організаційні зміни у виробництві. Поряд з цим, міжнародні статистичні органи, які займаються розробленням та веденням статистичних класифікацій, останні роки отримали багато пропозицій щодо покращання класифікацій видів економічної діяльності у галузі туризму, промисловості, охорони навколишнього середовища та біотехнології. Перегляд ISIC також передбачає проведення детального аналізу концептуальних основ побудови двох багатонаціональних класифікацій NACE та NAICS для використання під час перегляду ISIC прогресивних (з методологічних питань) рішень побудови багатонаціональних класифікацій.

Таким чином, перегляд ISIC порушує такі концептуальні проблеми:

- ✧ мета і критерії: дії щодо галузей промисловості;
- ✧ статистичні одиниці;
- ✧ принципи класифікації: обробка вертикальної інтеграції, низхідного підходу та критерію доданої вартості;
- ✧ принцип групування й принцип виробничого процесу;
- ✧ зв'язок “діяльність – продукція”;

♦ ієрархічна структура й рівень, який буде прийнятий країнами.
Під час перегляду СРС розглядаються та вирішуються такі концептуальні проблеми:

- ♦ мета, сфера використання та охоплення;
- ♦ агрегація структур і зв'язки з іншими класифікаціями.

Проблема щодо мети ISIC під час перегляду цієї класифікації вирішується таким чином. Зазначається, що існуюча ISIC – це класифікація виробничої економічної діяльності, а її головна мета полягає у забезпеченні набору категорій діяльності, що можуть бути використані для збору й представлення статистики згідно з існуючими виробництвами. Галузі промисловості сформовані як одиниці групування за загальною основною діяльністю, тому ISIC може використовуватися для статистики діяльності або промисловості як підприємств і закладів або інших одиниць діяльності.

Міжнародна робоча група (надалі Група), що працює над переглядом ISIC, розглядає питання зміни ISIC від класифікації діяльності до промислової класифікації, яка групує одиниці як вони є, а не через аналіз зафіксованої діяльності. Інакше кажучи, у новій редакції ISIC пропонується записувати замість “Цей клас включає дії...” вислів “Цей клас включає “організації” “...перш за все зайняті у діяльності...”. Група рекомендувала, щоб ISIC залишалася класифікацією діяльності не тільки з причини безперервності, але й тому, що на практиці різниця між означеними двома поняттями є майже невлвовимою.

Відносно концептуальної проблеми перегляду ISIC щодо статистичних одиниць Група пропонує використовувати ці поняття, базуючись на Системі національних рахунків 1993 р. (SNA93).

Група рекомендує під час перегляду ISIC не змінювати існуючі принципи класифікації щодо низхідного підходу для класифікації одиниць, оскільки цей підхід гарантує кращу послідовність поєднання даних, виключаючи різну класифікацію одиниць на різних рівнях.

Основна діяльність одиниці має визначатися щодо доданої вартості проданих товарів або наданих послуг. На практиці часто неможливо отримати інформацію щодо доданої вартості певної продукції. У таких випадках рекомендується основну діяльність визначати відповідно до інших критеріїв типу:

- пропорція валового національного продукту одиниці щодо вироблених товарів або наданих послуг, пов'язаних з цими видами діяльності;
- вартість продажу цієї групи товарів;
- зайнятість, якщо це може бути визначено щодо видів діяльності.

Група пропонує під час перегляду ISIC не змінювати існуючий принцип обробки вертикальної інтеграції в ISIC, де одиниця з вертикально об'єднаним ланцюгом дій повинна класифікуватися із зазначенням роду кінцевого продукту. Класифікацію у всіх інших випадках одиниць, що займаються кількома видами діяльності, Групою рекомендовано здійснювати згідно з критеріями доданої вартості. Причому щодо вертикальної інтеграції ця рекомендація є наполегливою.

Група підкреслює, що використання існуючих принципів класифікації щодо низхідного підходу гарантує забезпечення зрівняльності з NAICS.

Відносно використання принципу групування під час перегляду ISIC Групою було розглянуто пропозицію прийняття єдиного основного принципу для створення елементарних категорій і верхніх сукупностей рівня ISIC. Вирішено використати досвід NAICS з цих питань, не відкидаючи при цьому напрацювання у попередніх редакціях ISIC.

Група погодилась з тим, що на практиці існує зв'язок між діяльністю й продукцією, як результатом цієї діяльності. Запропоновано під час перегляду класифікацій видів діяльності й продукції зберегти такий зв'язок між класифікаціями, що відповідає вимогам статистичної практики як з боку використання класифікацій, так і з огляду на використання Системи національних рахунків.

Перегляд СРС здійснювався перш за все з питань мети, сфери використання та охоплення. Рішення питання щодо визначення сфери використання СРС має суттєвий вплив на визначення методологічних підходів. Не зважаючи на те, що під час переходу від СРС Ver.1 до СРС Ver. 1.1 були вирішені певні методологічні питання. Але залишаються питання, які будуть вирішуватися під час створення нової редакції СРС. Група ще не визначилась щодо питання мети СРС: буде ця класифікація обслуговувати специфічні статистичні програми, чи використовуватиметься як центральний зв'язок з іншими існуючими класифікаціями продукції.

Групою підготовлені попередні рішення концептуальних проблем перегляду ISIC та СРС для обговорення статистиками країн світу. Для обговорення пропонується така структура ISIC на вищому рівні класифікаційних групувань:

1. Сільське господарство, лісівництво, риболовство.
2. Гірничя промисловість, кар'єри.
3. Переробна промисловість.
4. Ремонт та обслуговування.
5. Електроенергія та газ.
6. Будівництво.
7. Торгівля.
8. Готелі та ресторани.
9. Транспорт та зберігання.
10. Інформація.
11. Фінанси та страхування.
12. Нерухомість, оренда та лізинг.
13. Професійні та науково-технічні послуги.
14. Адміністрування та підтримка послуг.
15. Державне управління.
16. Очищення.
17. Освіта.
18. Охорона здоров'я та соціальна допомога.
19. Культура, розваги та відпочинок.
20. Інші послуги.
21. Діяльність домашніх господарств.
22. Діяльність екстериторіальних організацій.

Сільське господарство, лісівництво, риболовство – ґрунтується на об'єднанні групувань секцій А та В ISIC Rev.3.1 (див. табл. 1). Ці класифікаційні групування пропонується об'єднати з метою скорочення кількості категорій вищого рівня (за рекомендаціями країн, надісланими у відповідь на запитальник). Це класифікаційне групування не порушує зрівняльність даних і не впливає на дані динамічних рядів. Група також зазначила, що у ISIC Rev.3.1 групування розділів (два знаки), груп (три знаки) і класу (чотири знаки) промисловості мають ідентичний зміст, і тому це не дозволяє використовувати групування високого рівня.

Гірничя промисловість, кар'єри ґрунтуються на секції С ISIC Rev.3.1. Якщо це класифікаційне групування зберігається, то у динамічних рядах даних ISIC ніщо не змінюється. Існує також інша пропозиція щодо гірничої промисловості та кар'єрів. Тоді відповідні позиції гірничої промисловості та кар'єрів (точніше розділи 10-12) були б переміщені до іншого класифікаційного групування для енергетики, а решта позицій гірничої промисловості та кар'єрів включалась би у переробну промисловість у класифікаційне групування, що ідентифікується гірничою промисловістю неметалевих і металевих руд з основним виготовленням металів. Цей альтернативний підхід може поліпшити існуюче становище, але за таких умов зменшується порівняльність з найбільш значущими існуючими класифікаціями, які використовуються у світі. Виключення гірничої промисловості, кар'єрів мало б суттєвий вплив і на переробну промисловість у частині гірничої промисловості й кар'єрів.

Переробна промисловість ґрунтується на секції D ISIC. Охоплення цього класифікаційного групування за змістом подібне ISIC Rev.3.1. Існує кілька головних класифікаційних проблем, які повинні бути вирішені під час розроблення нової редакції секції переробної промисловості. Перша з цих проблем стосується класифікації ремонту та обслуговування, які у цей час включені до секції D, оскільки рішення цієї проблеми може суттєво вплинути на зміст секції D.

Друга проблема стосується групувань видавничої справи. Прийняття таких змін вимагало би відокремлення видавничої справи й включення її до класифікаційного групування, що відноситься до інформації. Крім того, виділення ремонту і обслуговування призвело би до створення окремого групування для класифікації цих робіт. Обидві названі зміни матимуть негативні наслідки стосовно складання динамічних рядів у ISIC, але як очікується поліпшать класифікацію даних і покращать зрівняльність з іншими класифікаціями. Група відмітила очевидний конфлікт ремонту і обслуговування, що є у переробній промисловості для географічних районів, які не мають відповідних заводів. Нею також зазначено результати роботи WPIS й інформації, що міститься у групуваннях NAICS та JSIC.

Поданий набір можливих класифікаційних групувань не включає дій, що спрямовані на створення нової секції. Як мінімум, Група підтримується ідеєю ідентифікації на рівні секцій високих технологій для досягнення зрівняльності й відносності, незалежно від того чи об'єднується вона з іншими галузями промисловості, чи з засобами телезв'язку та телекомунікацій.

Третє з головних класифікаційних положень полягає у розділенні переробної промисловості на нові класифікаційні групування за наведеною нижче схемою (Рис. 2).

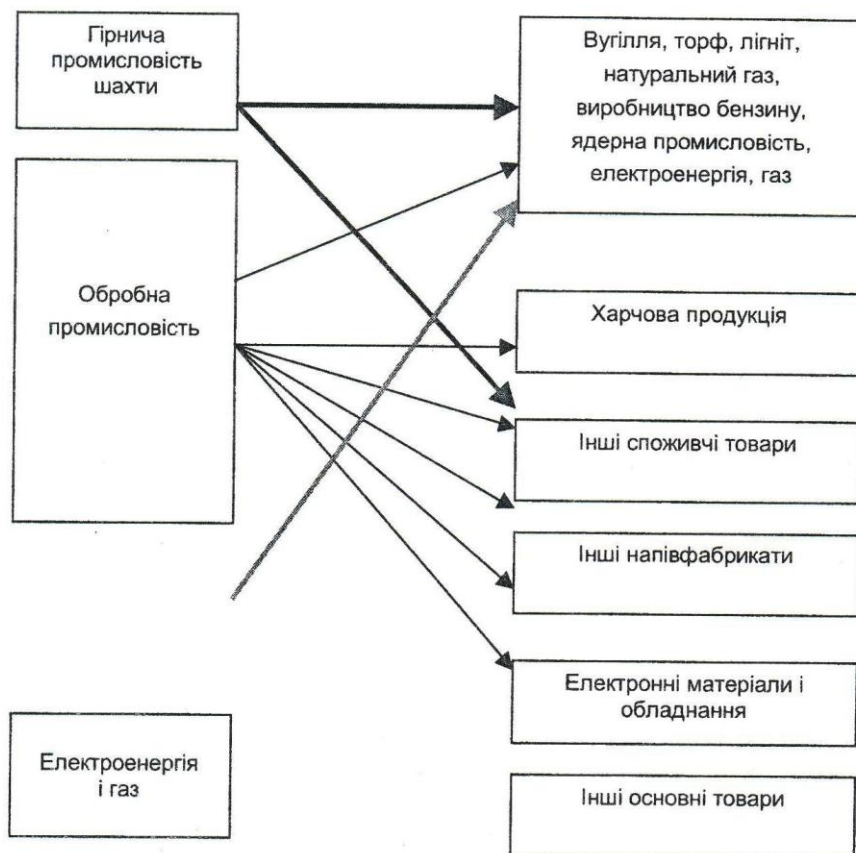

Рис. 2 Можлива структура секцій C, D і E у новій редакції ISIC

Отже, існують дві головні пропозиції зміни у змісті секції переробної промисловості. Перша полягає у створенні інформаційного групування, що стосується видавничої справи й окремих положень розділу 22 "Видавнича та поліграфічна діяльність, тиражування записаних носіїв інформації". Друга – у створенні класифікаційного групування (секції) для ремонту та обслуговування, що мало би вплив на класифікацію галузей промисловості у межах чинної ISIC Rev.3.1 секції D.

Ремонт і обслуговування ґрунтується на класифікаційному групуванні, що відображає дії, пов'язані з ремонтом та обслуговуванням різноманітних товарів. Зміст нового групування складатиметься з відокремлення засобів капітального ремонту обладнання або продажу у роздріб нових версій товарів. Класифікаційне групування повторно відображатиме одиниці, що здійснюють капітальний ремонт обладнання на виробництві, ремонт предметів домашнього вжитку, що класифіковані у розділі 52 "Роздрібна торгівля; ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку", і можливо включало би окремі позиції ремонту автомобілів із розділу 50 "Торгівля автомобілями та мотоциклами, їх технічне обслуговування та ремонт". Водночас, існують методологічні проблеми безперервності динамічних рядів під час створення цього групування, а також проблеми у порівняннях та відповідності.

Електроенергія та газ ґрунтуються на існуючій секції E з головною зміною до обробки стічних вод та сміття. Ці зміни спрямовуються на перехід від чинної секції "Електроенергії, газу та води" до нового групування "Очищення". Група обговорювала процеси, пов'язані з обробкою води та сміття і підкреслила, що вони більше пов'язані з посередництвом, а не виробництвом електроенергії та газу. Зазначено, що прийняття таких змін збільшує відмінність між попередньою та новою версією класифікації.

Додаткове класифікаційне групування, яке було описане у гірничій промисловості та кар'єрах, фактично створить секцію енергії, а не електроенергії і газу. Включення до нього видобування нафти, газу, вугілля та твердого палива і виготовлення палива завершилося би ліквідацією секції гірничої промисловості та кар'єрів як такої.

Будівництво ґрунтується на існуючій секції F з деякими потенційними змінами у змісті класифікаційного групування. Перша можлива зміна полягає у включенні одиниць, що спеціалізуються у встановленні машин та іншого важкого обладнання, але ці одиниці не виробляють обладнання. Такі одиниці могли би бути переміщені з переробної промисловості до будівництва. Друга потенційна зміна полягає у перенесенні частини ISIC Rev. 3.1 із будівництва у нерухомість для створення спеціального підрозділу 7010 стосовно впорядкування землі для будівництва. Ці дії за змістом відповідають діям будівництва й тому зараз знаходяться у секції F. Створення спеціального підрозділу стосовно землі й розвитку цієї діяльності має значення не лише для паперового їх оформлення. Ця діяльність на практиці пов'язана з фактичною зміною землі, перш за все, зі створенням на ній інфраструктури (наприклад, проведенням води, побудовою колектора, сервісного доступу тощо).

Є також невирішена проблема стосовно включення генеральних підрядчиків або інших одиниць, які несуть відповідальність за проект будівництва, але субпідрядний договір не є їх основною діяльністю у галузі будівництва для одного чи декількох будівельних субпідрядників. Якщо за змістом маклери залишаються у переробній промисловості, то генеральні підрядчики могли б залишатися у будівництві за тією ж концепцією.

Торгівля ґрунтується на секції G для оптової та роздрібною торгівлі. Головна відмінність полягає у вилученні ремонту та обслуговування автомобілів і товарів домашнього вжитку, виконаних окремими одиницями, які не виробляють і не продають у роздріб нові версії відремонтованих товарів. Група зауважила про ускладнення у зрівняльності даних у разі прийняття такого

рішення. Очікуються також зміни у категоріях групування на рівні розділів (два розряди) для оптової та роздрібною торгівлі, а також для можливої комбінації оптової та роздрібною торгівлі автомобілями.

Готелі і ресторани ґрунтуються на секції Н. Тут очікуються деякі зміни. Зазначено, що це групування має відбивати потреби Міжнародної організації туризму. Детально зміни у цій секції будуть розглянуті додатково.

Транспорт та зберігання ґрунтується на секції І з головними змінами у змісті діяльності комунікацій. Групування інформації, яка буде окреслена пізніше, буде включати діяльність комунікацій, яка зараз включена у секцію І ISIC Rev.3.1. Решта групування залишилась би у цій можливій структурі. Водночас ці зміни призведуть до ускладнення зрівняльності та динамічних рядів на рівні класифікаційного групування транспорту та зберігання. Детальне групування у цій секції можливе спочатку для способу транспортування (наприклад, повітряний, водний, автомобільний) або типу додаткових транспортних послуг (наприклад, пасажирські або вантажні) на наступному рівні. Додаткове обговорення за цією темою необхідно з огляду різновидів даних, які використовуються щодо транспортування. Діяльність туристичного агентства може розглядатися у цьому класифікаційному групуванні або у класифікаційному групуванні "Адміністрування та підтримка послуг". Група обговорювала обидва можливі варіанти, що базуються на тому, що транспортні агентства забезпечують послуги для користувачів або транспортування аналогічно транспортним провайдерам. Класифікація транспортних агентств у групуванні "Адміністрування та сприяння послугам" залишить більш гомогенне групування діяльності у класифікаційному групуванні транспортування та зберігання. Було зазначено, що NAICS включає туристичні агентства у підсекції "Адміністрування й підтримка послуг" (NAICS 561) і таке групування у ISIC сприяло би поліпшенню зрівняльності у цій секції.

Інформація є повністю новою секцією для розгляду. Головне потенційне удосконалення ISIC полягає у здатності групування різновидів діяльності, які пов'язані з розвитком і поширенням змісту в інформаційній економіці. Водночас існує широка домовленість, що деякий тип групування потребує спеціального змісту у секції "Інформація" за такими трьома напрямками. Перша можливість полягає у тому, що секція "Інформація" може створюватися за прикладом NAICS. Цей підхід дозволяв би групувати різновиди виробництва і галузей промисловості у одній класифікаційній категорії. Цей підхід має вигоди у зрівняльності й удосконаленні ISIC. Друга можливість полягає у поділі під час класифікації категорії виробництва змісту й надання послуг телекомунікацій. Третя альтернатива для класифікації інформації включала би діяльність виробництва деяких високих технологій зі змістом і частинами телекомунікацій для того, щоб створити класифікацію подібну до інформаційно-комунікаційних технологій, що створені OECD. Класифікаційне групування, яке містить діяльність додаткових виробництв (за виключенням публікації), не відповідало би інформаційним групуванням, які використовуються у NAICS або JSIC. Відносність індивідуальних частин зрозуміла й підтверджена. Невирішеною є проблема класифікації діяльності інформаційно-комунікаційних технологій.

Фінанси і страхування ґрунтується на секції J ISIC. Є деякі зміни у змісті цієї секції. Групою запропоновано нову назву секції "Фінансове посередництво", яка надалі розглядатиметься.

Нерухомість, оренда та лізинг є класифікаційним групуванням секції K ISIC. Відповіді на запитальник ООН вказали на необхідність у додаткових змінах у частині, що змінюється у класифікації щодо послуг. Відносність і зрівняльність з іншими головними класифікаціями були основними чинниками для зміни класифікаційних групувань у секції K. Новий заголовок точно описує зміст цієї секції. Обговорювалась можливість включення оренди та лізингу у секцію "Адміністрування та підтримка послуг" скоріше ніж у нерухомість.

Професійні, наукові та технічні послуги є іншим класифікаційним групуванням секції K ISIC. Воно включатиме бухгалтерський облік, юриспруденцію, наукові дослідження та іншу діяльність, яка ґрунтується на специфічних навичках людського капіталу, що використовується у виробництві продукції та наданні послуг. Розглядалися питання відносності та зрівняльності. Якщо класифікаційне групування створюється для професійних, наукових та технічних послуг, то додатково необхідно обговорити зміст діяльності, яка зараз включена до розділу 74 "Надання інших послуг підприємцям". Зазначимо, що за змістом у розділ 74 зараз включається діяльність з надання послуг у галузі права, бухгалтерського обліку, аудиту переважно для підприємців – юридичних осіб чи фізичних осіб-підприємців, консультування з питань комерційної діяльності та управління.

Адміністрування та підтримка послуг є можливою заміною чинної зараз секції K. Запропоноване класифікаційне групування включатиме різноманітні послуги, які використовуються щоденно під час функціонування бізнесу, а також прибирання та обслуговування будівель і споруд, службу безпеки, службу зайнятості, послуги обслуговування обладнання та подібну діяльність (включаючи послуги туристичного бюро, що були описані у секції транспорту та зберігання). Група зазначила покращання відносності та зрівняльності у разі використання класифікаційних групувань на "Професійні, наукові та технічні послуги" та "Адміністрування та підтримка послуг". У класифікаційному групуванні "Нерухомість, оренда та лізинг" можлива альтернатива щодо включення до нього сплати оренди й лізингових послуг.

Державне управління ґрунтується на секції L ISIC, що відповідає змісту чинного розділу 75, включаючи деякі зміни. Група підкреслила, що є відмінності у класифікаційному групуванні державного управління у різних статистичних класифікаціях. У деяких випадках державне управління строго обмежено діяльністю державних програм і військовою діяльністю. У цьому випадку діяльність охорони громадського порядку не включається у державне управління, тому що вони розміщуються поза державними програмами. У іншому випадку державне управління включає управління державних програм, діяльність військових, охорони громадського порядку та діяльності служб безпеки. Зараз ISIC включає таку діяльність незалежно від того, забезпечується вона державними програмами або приватним сектором. Межа "Державне управління" потребує подальшого обговорення, якщо ця секція буде включена у ISIC.

Очищення є новим класифікаційним групуванням, яке використовує частину розділу 90 "Санітарні послуги, прибирання сміття та знищення відходів" та розділу 41 "Збір, очищення та розподілення води". Воно базується на зростаючих обсягах робіт у названих видах діяльності. Крім того, до даного класифікаційного групування можливо буде включений також розділ 37 "Оброблення відходів".

Освіта ґрунтується на секції M ISIC, деталі якої споріднені з ISCED як частини ISIC Rev.3.1. Зазначено, що у разі включення класифікаційного групування "Освіта" доцільно використати ISCED освітньої програми для діяльності та одиниць спостереження. Існує необхідність у додатковому обговоренні змісту цього групування для нижчих рівнів ISIC 2007 року.

Охорона здоров'я та соціальна допомога ґрунтується на секції N ISIC. Якщо це класифікаційне групування збереже межі між здоров'ям і соціальною роботою, то необхідно буде зробити перевірку цього групування під час створення ISIC 2007 року. Існує також необхідність розгляду питань щодо меж щоденної та ранньої діяльності дитячих освітніх програм між "Охороною здоров'я та соціальною допомогою" та "Освітою".

Культура, розваги та відпочинок ґрунтується на секції O ISIC. Для забезпечення відносності та зрівняльності щодо цього класифікаційного групування доцільно використати групування на рівні класів (чотири знаки). Існують деякі проблеми у сфері використання, що пов'язані з включенням

розділу 92 "Діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг". Зокрема, діяльність бібліотек та архівів може класифікуватися як інформаційна діяльність (класифікаційне групування "Інформація") або як заклад культури у класифікаційному групуванні "Культура, розваги та відпочинок". Із включенням кінематографії, радіо та телевізійної діяльності до секції "Інформація" у класифікаційному групуванні "Культура, розваги та відпочинок" залишилось би драматичне мистецтво і подібні розваги, спортивна діяльність, музеї, ботанічні сади, зоопарки та інші види відпочинку. Це розмежування на рівні чотирьох знаків ISIC завдасть значні руйнування існуючим динамічним рядам. Водночас створення нової секції "Інформація" є цінним надбанням нової ISIC. Група підкреслила важливість цих видів діяльності для національної економіки, розглянуті принципи утворення класифікаційних групувань мають право на існування.

Інші послуги – це класифікаційне групування, яке ґрунтується на решті видів діяльності секції О ISIC. Воно включає різноманітні послуги, що не були включені до "Інформації" та "Культури, розваг та відпочинку". Прикладом таких послуг є індивідуальні послуги з прання, ритуальні послуги, членство у товариствах та подібних організаціях тощо. Це класифікаційне групування використовується для решти послуг, що не увійшли у інші класифікаційні групування з послуг.

Діяльність домашніх господарств є класифікаційним групуванням, яке ґрунтується на чинній секції Р ISIC. Воно було розширене у ISIC Rev.3.1 (див. табл.1), а тому Група рекомендує зберегти цей підхід під час створення ISIC 2007 року.

Діяльність екстериторіальних організацій ґрунтується на чинній секції Q ISIC. Незважаючи на те, що зміст цього класифікаційного групування (як і попереднього) є таким же на рівні секції, розділу, групи і класу, Група вважає за доцільне збереження його під час перегляду ISIC 2007 року.

Викладені у статті методологічні положення щодо створення класифікаційних групувань ISIC 2007 року не є остаточними, а є лише пропозицією Міжнародної робочої групи й винесені нею для обговорення.

Література

1. Державний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. ДК 009-96. Держстандарт України, 1996. – 249 с.
2. Державний класифікатор України. Державний класифікатор продукції та послуг. ДК 016-97. Держстандарт України, 1998, 1-4 томи. – 1010 с.
3. Державний класифікатор України. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності. ДК 017-98. Держстандарт України. – 1998.
4. Information about the European Union <http://europa.eu.int/eurostat.html>
5. International statistical classifications (ISIC, CPC, HS) <http://www.un.org/Depts/unsd/class>
6. Norbert Rainer. The Revised System of International Classifications. Eurostat, Luxembourg 14 July, 1995.
7. Осауленко О.Г., Парфенцева Н.О. Використання статистичних класифікацій органами державного управління, Статистика України, №2, 2001, С. 4-14.
8. Парфенцева Н.О. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: Впровадження й використання. – К.: Основи, 2000. – 351 с.
9. Статистические классификации. Сборник TACIS. Люксембург, январь 1993.
10. The 2007 Revision of ISIC and CPC // A Draft Concept Paper Prepared by the Technical Subgroup of the Expert Group on Social and Economic Classifications.